

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige Finansdepartement
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
11/394

Vår referanse
2012/00954-7 008

Dato
05.06.2012

Hørings svar – forslag om endringer i reglene om tollmyndighetenes adgang til undersøkelse av person

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 20.03.2012.

Politidirektoratet støtter forslaget om å forskriftsregulere adgang for tollmyndighetene til gjennomlysning av person ved hjelp av lavdose røntgenmaskiner for å avdekke innvendig smugling. Vi viser også til høringsuttalelse fra Kripos, som er egen høringsinstans.

Generelt

Som det framgår av høringsnotatet, har det vært en økning i innvendig smugling av narkotika og valuta i 2010 og 2011, noe som også er situasjonen i sammenlignbare land som England og Nederland. Den kontrollen som gjøres i dag er kostbar og tidkrevende. Innvendig smugling av narkotika innebærer også en helsemessig risiko. Basert på den beskrivelse som fremgår av høringsnotatet, fremstår tiltaket "gjennomlysning av kroppen" som en forbedring og en effektivisering av kontrollen. Politidirektoratet mener at dette vil være positivt.

En raskere etablering av styrket mistanke basert på en gjennomlysning gir en todelt effekt for politiet. For det første blir politiets bruk av ressurser mer treffende og med bedre resultat når tollmyndighetene i tillegg til øvrige omstendigheter som underbygger tollvesenets mistanke, har framskaffet et røntgenbilde av den mistenkte med indikasjon for pakninger. For det andre får en raskere tømt smugleren og minsket faren ved at det eventuelt går hull på en pakning.

Regulering i forskriften § 13-1-1

Politidirektoratet er enig i at det er hensiktsmessig eksplisitt å regulere "gjennomlysning av kroppen" i forskriften § 13-1-1 fjerde ledd sammen med urinprøve og avføring på særskilt avtrede. Direktoratet mener at gjennomlysning er sammenlignbart med disse tiltakene.

Spørsmålet om grad av mistanke

Politidirektoratet er enig i at det av hensyn til den enkelte bør kreves noe mer for gjennomlysning enn ved en ren rutinekontroll, hvor det ikke kreves noen mistanke, og at samtykke i seg selv ikke skal være tilstrekkelig. Direktoratet er enig i departementets

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

vurdering om at alminnelig mistanke må være tilstrekkelig og at det ikke bør oppstilles krav om "skjellig grunn" til mistanke ved tollkontroll. Tollforskriften § 13-1-1 andre ledd hjemler "inngripende undersøkelse på person". Etter denne bestemmelsen kan tollmyndighetene foreta kontroll bl.a. ved urinprøve/spesialtoalett, såfremt den mistenkte samtykker. Mer inngripende undersøkelser, eksempelvis av kroppens hulrom, er ikke hjemlet etter denne bestemmelsen, selv ikke med samtykke. Slike undersøkelser og undersøkelser ved tvang er hjemlet i straffeprosessloven § 157 og krever "skjellig grunn" til mistanke. Det tilligger påtalemyndigheten å forvalte denne bestemmelsen, herunder vurderingen av om det foreligger "skjellig grunn". Dersom tollmyndighetene ved alminnelig mistanke mener at det er grunn til å foreta en nærmere kroppslig undersøkelse i slike tilfeller, må de anmode påtalemyndigheten om å gjøre dette.

De undersøkelser som kan foretas etter straffeprosessloven kan være mer inngripende enn kun gjennomlysning. Det kan for eksempel være aktuelt å bruke brekk- eller avføringsmiddel eller en ct-/røntgenundersøkelse på sykehus som er kraftigere enn den maskinen en trenger til gjennomlysning. Direktoratet er enig i at gjennomlysning ved lavrøntgen ikke er mer inngripende enn eksempelvis bruk av urinprøve/spesialtoalett og bør reguleres på samme måte med krav om alminnelig mistanke og samtykke.

Krav til samtykke

Politidirektoratet slutter seg til forslaget om å oppstille krav om samtykke fra den mistenkte og er enig i begrunnelsen i høringsnotatet. Direktoratet slutter seg også til vurderingen om ikke å oppstille vilkår om at samtykket skal være skriftlig.

Hvorvidt mistanken bør være skriftlig begrunnet

Politidirektoratet er enig i departementets vurdering om det ikke er nødvendig at mistanken må være skriftlig begrunnet. Kravet om samtykke innebærer at den mistenkte kan motsette seg kontroll. Dersom tolltjenestemannen fastholder sin mistanke, vil man på ordinær måte kunne kontakte politiet for en vurdering av om vilkårene for en kroppslig undersøkelse er tilstede. Direktoratet mener at dette er praktikable regler som er vel innarbeidet.

Forholdet til straffeprosessloven

Politidirektoratet slutter seg til vurderingen av at en lavdose røntgenmaskin til bruk for "gjennomlysning av kropp" er et forvaltningsmessig kontrolltiltak som (fortsatt) vil være hjemlet i tollforskriften og at det ikke er nødvendig med endringer i straffeprosessloven. Ved manglende samtykke vil straffeprosessloven § 157 kunne gi hjemmel for gjennomlysning etter påtalemyndighetens beslutning.

Med hilsen

Christian B. Pettersen
avdelingsdirektor

for Kristine Langkaas
seksjonssjef

Saksbehandler:
Harald Holmsen
Geir Jonatan Sharabi

Kopi
Det kongelige Justis- og
beredskapsdepartement,
Pb 8005 Dep, 0030 Oslo